

BSc-FOSZK KÉPZÉSPÁROK VIZSGÁLATA A KECSKEMÉTI FŐISKOLÁN

EXAMINATION OF THE BSc AND THE HIGHER EDUCATION VET PROGRAMS AT THE COLLEGE OF KECSKEMÉT

Dr. Kovács Beatrix*

Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Tanszék, Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskolai Kar,
Kecskeméti Főiskola, Magyarország

Kulcsszavak:

felsőoktatási szakképzés,
BSc-FOSZK képzéspárok
vizsgálata

Keywords:

higher education vet program,
examination of the BSc and the
Higher Education VET Programs

Cikktörténet:

Beérkezett 2016. január 31.
Átdolgozva 2016. február 28.
Elfogadva 2016. március 31.

Összefoglalás

Jelen tanulmány a Kecskeméti Főiskola végzett hallgatóinak véleményét tükrözi a főiskolán folyó képzésekről, szakokról, a kötelező szakmai gyakorlat fontosságáról, az idegen nyelv oktatásának színvonaláról, valamint munkaerőpiaci lehetőségeikről.

Abstract

This article reflects the views of graduated from College of Kecskemét about the higher education, college level programmes, importance of the compulsory professional experience, about the quality of the teaching of foreign languages and their labor market opportunities.

The online research covered students of the following degree programs:

- *Information Technology Engineer at ISCED level 5, Software Information Technology at ISCED level 5 - Engineering Information Technology (BSc);*
- *Horticultural Engineer at ISCED level 5 –Horticultural Engineering (BSc);*
- *Infant and Early Childhood Education at ISCED level 5 – Pre-School Teaching (BA).*

1. Bevezetés

Az NMH (ma már NSZFH) által koordinált kutatás során a Kecskeméti Főiskolán több BSc-FOSZK képzéspárra vonatkozóan készült helyzetelemzés, értékelés. A vizsgálatok elsődleges célja annak meghatározása volt, hogy mennyire működőképesek és ténylegesen mennyiben hatékonyak a jelenlegi, a felsőoktatási képzési rendszer részét képező felsőoktatási szakképzések (továbbiakban: FOSZK-ok). A felmérés során a felsőoktatási szakképzések és a gyakorlatigényes felsőoktatási alapszakok esetében a képzési és kimeneteli követelmények gyakorlatorientáltság és a munkaerő-piaci igényeknek való megfelelés szempontjából történő felülvizsgálata mellett az

* Tel.: +36 76 516 355
E-mail cím: kovacs.beatrix@gamf.kefo.hu

érintett képzések jelenlegi és végzett hallgatóinak online kérdőíves megkérdezésére is sor került. A kérdőív a következő témaköröket ölelte fel:

- motivációk és vélemények a főiskolán/karon folyó képzésekről, a választott képzési formáról, szakról;
- a képzéshez kapcsolódó kötelező szakmai gyakorlat szerepe, hasznosságának hallgatói megítélése,
- hogyan látják a hallgatók munkaerőpiaci esélyeiket, valamint a
- nyelvtudás, nyelvvizsga, idegen nyelv oktatásának színvonala a főiskolán.

Jelen tanulmány a volt hallgatóink körében végzett online felmérés eredményeit mutatja be.

2. Anyag és módszer

A vizsgálatba vont alapszak (BSc/BA) – felsőoktatási szakképzés (FOSZK) párosítások a Kecskeméti Főiskolán:

- mérnökinformatikus FOSZK, programtervező informatikus FOSZK – mérnökinformatikus BSc;
- kertészmérnök FOSZK – kertészmérnök BSc;
- csecsemő- és kisgyermeknevelő FOSZK – óvodapedagógus BA.

A kérdőív kérdései központilag kerültek összeállításra. Mivel az első FOSZK-osok 2015 júniusában végeztek, így a jelen vizsgálathoz még a „régí”, felsőfokú szakképzésben (továbbiakban FSZ) részt vett hallgatóinkat kerestük meg. A kérdőívet kitöltő, az említett szakok valamelyikén végzett hallgatók számát az 1. táblázat foglalja össze karonként, képzési formánként.

1. Táblázat Az online kérdőívet kitöltő végzett hallgatók száma karonként, képzési formánként

<i>GAMF</i>	126 fő
BA/BSc	110 fő
Felsőfokú szakképzés	16 fő
<i>KFK</i>	48 fő
BA/BSc	41 fő
Felsőfokú szakképzés	7 fő
<i>TFK</i>	65 fő
BA/BSc	51 fő
Felsőfokú szakképzés	14 fő
<i>Végösszeg</i>	239 fő

Forrás: saját felmérés

3. Eredmények

3.1. A végzett hallgatók motivációi és véleménye a főiskolán folyó képzésekről

A **GAMF**-on a hallgatók többsége felelősségteljesen választott szakot felsőfokú tanulmányaik kezdetén: 85,71%-uk érdeklődésüknek megfelelően (74,6%), illetve a könnyű elhelyezkedés reményében (11,11%) jelentkezett az érintett képzésre. Figyelemre méltó, hogy azok többsége, akiket a szülők befolyásoltak (1,59%), vagy az alacsony felvételi ponthatárok (3,17%) miatt kerültek az intézménybe, műszaki menedzser alapszakosok. (Megjegyzés: sajnos, ez később látszik is az eredményeken, lemorzsolódáson, főleg a lányok esetében!)

A **KFK**-n a hallgatók 85,42%-a, a **TFK**-n 86,15%-a érdeklődésének megfelelően választott szakot felsőfokú tanulmányai megkezdésekor. A **KFK**-s BSc-ek 90,24%-a, az FSZ-ek 57,14%-a, a **TFK**-s BSc-ek pedig a 88,24%-a, illetve az FSZ-ek 78,57%-a volt hasonlóan megfontolt.

A vizsgált szakokon folyó képzéssel kapcsolatos elvárásaikban valamennyi karon az FSZ-ek kritikusabbak voltak, mint a BSc-ek. Amíg a **GAMF** karon tanuló BSc-ek 78,7%-a, a KFK-n 92,68%-a, a **TFK**-n pedig 84,31%-a a szakon olyan irányú képzést kapott, amilyenre számított, addig az FSZ-ek 62,5%-a ítélte ezt meg hasonlóan a GAMF-on, 57,14%-a a KFK-n és a TFK-n.

A **GAMF**-on a választott szakkal kapcsolatos elvárásaikban is kritikusabbak voltak az FSZ-ek: a karon tanuló BSc-ek 65,45%-a elégedett volt a szak által kínáltakkal, az FSZ-eknek csupán 43,75%-a ítélte ezt meg hasonlóan. Az FSZ-en végzett hallgatók nagyobb mértékben (87,5%) vélik úgy, hogy a képzés során az elméleti ismeretek túlsúlya volt a jellemző (BSc: 67,89%). A megkérdezettek közel 70%-a nem ért azzal a megállapítással egyet, hogy a képzés inkább gyakorlati felkészültséget adott volna, mint elméletit (FSZ/BSc). A tanultakat viszont 87,9%-uk hasznosítani tudta későbbi munkája során (BSc: 53,7%, FSZ: 43,75%). Mindkét képzési forma esetében az elméleti (96,8%) és gyakorlati képzés (66,39%), színvonalát is elfogadhatónak, jónak ítélik meg. A probléma az elméleti és a gyakorlati képzés arányában keresendő: az FSZ-ek közel 50%-a szerint, a BSc-ek 34%-a szerint az arányok nem túl kedvezőek (azaz több gyakorlatra lenne szükség az érintett képzésekben).

A **GAMF** karon folyó nyelvi képzés színvonalát a megkérdezettek közel 40%-a alacsony színvonalúnak ítéli meg (BSc: 41,3%, FSZ: 18,75%). A szakmai ismeretek oktatásának színvonalával a volt hallgatók többsége elégedett volt (FSZ/BSc). A válaszadók szerint a képzés jól felkészítette őket a munkavállalásra, 92%-uknak a végzést követő 1 éven belül sikerült elhelyezkedniük, s csak 2,4%-uk nem lát arra esélyt, hogy megszerzett végzettségüknek megfelelő munkakörben tudjanak elhelyezkedni (egyébként ők valamennyien BSc informatikusok).

A szakkal kapcsolatos elvárásaikban az FSZ-ek a **KFK**-n is kritikusabbak voltak, mint a BSc-ek. Amíg a karon tanuló BSc-ek 85,37%-a elégedett volt a szak által kínáltakkal, addig az FSZ-ek 42,86%-a ítélte ezt meg hasonlóan. A szakmai ismeretek oktatásának színvonalával a volt hallgatók többsége elégedett volt (FSZ/BSc). A válaszadók 91,67%-a szerint a képzés jól felkészítette őket a munkavállalásra (BSc: 95,12%, FSZ: 71,43%), 83,33%-uknak a végzést követő 1 éven belül sikerült elhelyezkedniük (Az FSZ-ek 4,17%-ának, a BSc-ek 12,5%-ának nem sikerült munkát találni!). Ugyanakkor a BSc-ek 2,44%-a, az FSZ-ek 14,29%-a nem lát arra esélyt, hogy megszerzett végzettségüknek megfelelő munkakörben tudjanak elhelyezkedni.

A **TFK**-n is kritikusabbak voltak az FSZ-ek a szakkal kapcsolatos elvárásaikban, mint a BSc-ek. Amíg a karon tanuló BSc-ek 78,43%-a elégedett volt a szak által kínáltakkal, addig az FSZ-ek 42,86%-a ítélte ezt meg hasonlóan. A szakmai ismeretek oktatásának színvonalával a volt hallgatók többsége elégedett volt (FSZ/BSc). A válaszadók 65,63%-a szerint a képzés jól felkészítette őket a munkavállalásra (BSc: 68%, FSZ: 57,14%), 83,08%-uknak a végzést követő 1 éven belül sikerült elhelyezkedniük (Az FSZ-ek 42,86%-ának, a BSc-ek 94,12%-ának sikerült munkát találni!). A BSc-ek 1,96%-a, az FSZ-ek 21,43%-a nem lát arra esélyt, hogy megszerzett végzettségüknek megfelelő munkakörben tudjanak elhelyezkedni. (Elgondolkoztató, hogy a munkaerőpiaci szereplők és a képzés vezetői sokkal pozitívabbnak látják az FSZ-ek elhelyezkedési esélyeit!)

Meglehetősen sok kritika érte valamennyi szak, valamennyi képzési forma esetén az intézményben folyó nyelvoktatás színvonalát. Célszerű azt megemlíteni, hogy jelenleg a felsőoktatási intézményben nem kötelező a nyelvoktatás. A KEFO-n azonban valamennyi szakon kritériumfeltétel a nyelvi órák teljesítése, és/vagy a nyelvvizsga megszerzése a tanulmányok alatt. Ennek könnyebb megszerzhetősége érdekében 3 félévben is, heti 4 órában zajlik pl. a

nyelvoktatás a BSc szakokon. Nyelvvizsgálóval rendelkezők szakmai nyelvre is jelentkezhetnek. A tapasztalatok azonban döbbenetesek: a tárgyat felvevő hallgatók közel 70%-a a szorgalmi időszak 5. hetére már eléri a maximálisan megengedett hiányzást (max. 4)! Úgy tűnik tehát, hogy nem az oktatás színvonalával van alapvetően probléma, hanem a hallgatói hozzáállással!

Meglepő a végzett hallgatók nyelvtudásának bevallott szintje is: az adatok alapján ugyanis a nyelvvizsgák aránya kedvezőbb, mint a nyelvtudás saját megítélése. Azaz a nyelvvizsgálóval rendelkező volt hallgatók közel 1/5-e úgy véli, hogy valódi nyelvtudásuk alatta marad a nyelvvizsgájuk szintjének.

A **GAMF**-on végzett hallgatók 63%-a nem tanult tovább, vagy nem tervezi, hogy továbbtanul. A továbbtanulók 46,72%-a szakterületének megfelelő MSc képzésben vesz/vett részt, BSc szintű képzésben a válaszadók 14,75%-a, FOSZK-ban pedig 18,85%-a gondolkodik. A válaszadók 42%-a a KEFO valamely képzésén kíván továbbtanulni. 19,67% egyéb képzést választ/ana, többségük azonban másik intézményben teszi/tervezi ezt.

Az FSZ-en végzett hallgatók 87,5%-a, a BSc-seknek pedig 65,45%-a jó, jeles eredménnyel fejezte be tanulmányait (átlag: 68,25%).

Az FSZ-esek közel 60%-a nem kívánja folytatni tanulmányait. A továbbtanulni szándékozók 33%-a MSc, 27,8%-a valamelyik FOSZK, 16,17%-a pedig BSc szakra szeretne járni, 39%-uk mindezt már egy másik intézményben.

A **KFK**-n végzett hallgatók közel 40%-a nem tanult tovább, vagy nem tervezi, hogy továbbtanul. A továbbtanulók 63,89%-a szakterületének megfelelő MSc képzésben vesz/vett részt, BSc szintű képzésben a válaszadók 15,38%-a, FOSZK-ban pedig csupán 11,11%-a gondolkodik. A válaszadók csupán 16,5%-a a KEFO valamely képzésén kíván továbbtanulni. 24% egyéb képzést választ/ana, többségük (2/3-uk) azonban másik intézményben teszi/tervezi ezt.

Az FSZ-esek közel 58%-a nem kívánja folytatni tanulmányait. A továbbtanulni szándékozók 66,67%-a MSc, 27,8%-a valamelyik FOSZK, 25%-a pedig BSc szakra szeretne járni, 56%-uk mindezt a KEFO-n tenné/tette.

Az FSZ-en végzett hallgatók 71,43%-a, a BSc-seknek pedig 90,24%-a jó, jeles eredménnyel fejezte be tanulmányait (átlag: 87,5%).

A **TFK**-n a végzett hallgatók közel 63%-a nem tanult tovább, vagy nem tervezi, hogy továbbtanul. A továbbtanulók 30,56%-a szakterületének megfelelő MSc képzésben vesz/vett részt, BSc szintű képzésben a válaszadók 38,46%-a, FOSZK-ban pedig 40%-a gondolkodik (többen több képzést is megjelöltek). A válaszadók csupán 15,45%-a a KEFO valamely képzésén kíván továbbtanulni.

Az FSZ-esek közel 67%-a nem kívánja folytatni tanulmányait. A továbbtanulni szándékozók 11,11%-a MSc, 22,22%-a valamelyik FOSZK, 46,15%-a pedig BSc szakra szeretne járni, de csak 23%-uk tenné/tette ezt a KEFO-n.

3.2. Szakmai gyakorlat

A KF GAMF Kar válaszadói közül 71-en (56,35%) vettek részt szakmai gyakorlaton (nappali munkarendben tanulók). Az ott kapott feladatokkal összességében elégedettek voltak, 3,59-re értékelték hasznosságukat. Mindössze 8,45%-uk (többségükben műszaki informatikusok – régi típusú főiskolai képzésben) mondta, hogy nem volt értelme a gyakorlatnak, hasznos feladatokat nem kaptak. A válaszadók közel 60%-a jónak, nagyon jónak ítélte meg a gyakorlólé hely által rábízott feladatok minőségét. A kapott feladatokkal elégedetlenkedők közel 60%-a úgy vélte, hogy a szakon tanultakat nem tudta hasznosítani a gyakorlat során. Azok, akikre egyébként saját megítélésük szerint megfelelő munkafeladatokat bízta, úgy vélték (közel 47%-ban), hogy a szakon tanultakat így a gyakorlatban is hasznosítani tudták. Nem meglepő, hogy a szakmai gyakorlat színvonalának megítélése is hasonlóképpen alakult: a válaszadók 15,49%-a vélte színvonalon alulinak, 29,58%-a közepesnek, 54,93%-a pedig jónak, nagyon jónak.

Jól látható, hogy akik megfelelő feladatokat kaptak, azok többsége (80-90%-a) úgy vélte, hogy a gyakorlaton tanultak kiegészítik korábbi szakmai ismereteiket. Ők voltak azok, akik a szakmai gyakorlat színvonalával is a legelégedettebbek voltak. A megítélés tehát független szaktól, képzési formától. A szakmai gyakorlati helyet biztosító szervezetek 31%-a ajánlott munkahelyet a hallgatónak, akiknek közel 2/3-a el is fogadta azt. Azaz a szakmai gyakorlaton lévők 19,72%-ának biztosított munkahelyet az a szervezet, ahol szakmai gyakorlatát töltötte. Szembetűnő, hogy 1 kivétellel mindannyian BSc-sek voltak, akik jó-jeles eredménnyel fejezték be felsőfokú tanulmányaikat, 78,57%-uk legalább egy nyelvből középfokú nyelvvizsgával rendelkezett és 57,14%-uk már akkor is úgy tervezte, hogy MSC-n kívánja tanulmányait folytatni.

A KF KFK válaszadói közül 42-en (87,5%) vettek részt szakmai gyakorlaton: a BSc-sek 87,8%-a, az FSZ-esek 85,71%-a. Az ott kapott feladatokkal összességében szinte mindannyian elégedettek voltak. A válaszadók közel 90%-a jónak, nagyon jónak ítélte meg a gyakorlóhely által rábízott feladatok minőségét. Azok, akikre egyébként saját megítélésük szerint nem megfelelő munkafeladatokat bízta, úgy vélték, hogy a gyakorlaton tanultak egyáltalán nem tettek hozzá semmit korábbi szakmai ismereteikhez (2,78%). A szakmai gyakorlati helyet biztosító szervezetek csupán 14,58%-a ajánlott munkahelyet a hallgatónak, akiknek közel 86%-a el is fogadta azt. Valamennyien BSc szakon végeztek, jó-kiváló eredménnyel és nyelvvizsgájuk is volt legalább egy nyelvből!

A KF TFK válaszadói közül 61-en (93,85%) vettek részt szakmai gyakorlaton: a BSc-sek 92,16%-a, az FSZ-esek 100%-a. Az ott kapott feladatokkal összességében szinte mindannyian elégedettek voltak. A válaszadók közel 90,16%-a jónak, nagyon jónak ítélte meg a gyakorlóhely által rábízott feladatok minőségét. Az FSZ-esek 14,29%-a szerint nem megfelelő munkafeladatokat bízta rájuk, ők úgy vélték, hogy a gyakorlaton tanultak keveset tettek hozzá korábbi szakmai ismereteikhez (az FSZ-esek 7,14%-a vélekedett így). A szakmai gyakorlati helyet biztosító szervezetek csupán 32,31%-a ajánlott munkahelyet a hallgatónak, akiknek közel 71,41%-a el is fogadta azt. Egyetlen személy kivételével valamennyien BSc szakon végeztek, jó-kiváló eredménnyel és nyelvvizsgájuk is volt legalább egy nyelvből!

3.3. Munkaerő-piaci helyzet és esélyek a végzetek véleménye alapján

A főiskolai évek alatt csalódást okozó tényezőkről a megkérdezettek valamennyi karon nagyon szívesen nyilatkoztak, s sok hasznos vélemény, javaslat is elhangzott a képzésekkel kapcsolatban. Számos pozitív kritikát is kaptak a képzések, a következőkben az építő jellegű vélemények rövid összefoglalására törekszem.

Az szinte valamennyi vizsgált BSc szak esetében elhangzott, hogy a gyakorlati és az elméleti oktatás tartalmilag nem naprakész, ráadásul a gyakorlati ismeretek aránya túl alacsony. A nyelvoktatás gyenge színvonalára, a szakmai nyelv oktatásának hiányára, valamint a GAMF-on a kevés gyár- és üzemlátogatásra is felhívták a figyelmet a végzett hallgatók. A volt gamfos BSc-sek szerint az összefüggő szakmai gyakorlat ideje túl kevés ahhoz, hogy valódi tapasztalatokra tegyenek szert, illetve, hogy a szakdolgozathoz megfelelő információkat tudjanak gyűjteni (jelenleg ezeken a szakokon a szakmai gyakorlati idő 6 hét).

Egy volt mérnökinformatikus hallgatónk a következőt nyilatkozta: *„Mivel már informatikai vállalkozásom van és most is érkeznek be a GAMF-ról hozzám pályakezdők munkakeresési igénnyel. Sajnos, a legnagyobb probléma a gyakorlati ismeretek hiányossága. Elméletben helyt tudnak állni, de a gyakorlati részen 60% elvérzik. Nem csak a szakmaiság a probléma, hanem a kitartás és a szorgalom.”*

Az FSZ-es hallgatók emellett úgy ítélték meg, hogy előzetes ismeretek hiánya - nagymértékben befolyásolta, hátráltatta a tananyagban való előrehaladásukat. A felvételi követelményeket emiatt is célszerű lenne átgondolni (!).

Egy TFK-s hallgató tollából: „Sokkal több gyakorlatias megoldásra, oktatásra lenne ahhoz szükség, hogy amikor végeznek a hallgatók, magabiztosan kezdhessék el a pályát.”

És végül egy rémisztő, és éppen ezért figyelmeztető (!) gondolat egy volt FSZ-es hallgatóunktól: „Országosan nem ismerik el a végzettséget, amit megszeriztem.”

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm a kar dékánjának, dr. Ferencz Árpádnak, hogy lehetőséget biztosított a vizsgálat elvégzéséhez. Köszönet a kar azon munkatársainak (szakfelelős, képzésvezető, oktatók), akik segítettek a felmérésben résztvevő hallgatók felkutatásában, elérésében és motiválták őket a válaszadásra. Kiemelten köszönöm azon jelenlegi és végzett hallgatóinknak a közreműködését, akik megosztották a képzésekkel kapcsolatos őszinte és hasznos véleményüket.